OORDEEL

VAN DE

THEOLOGISE FACULTEYT

van 's Lants Univerſiteyt tot LEYDEN, oover de te Saamenvoeginge der Sacramenten, of der ſelver Scheydinge in ſommige gevallen, in Bejaarde Perſoonen: Opgeſtelt in Geſchrifte op verſoek van het H. W. SYNODUS van SUYDHOLLANT, tegenwoordig vergaadert in LEYDEN, en aan het ſelve voorgeleeſen en oovergegeeven op den 14. Julii 1733.

TE LEYDEN,
By SAMUEL LUCHTMANS, 1733.
Ordinaris Stads Drukker.

OORDEEL
VAN DE
THEOLOGISE FACULTEYT

van 's Lants Univerſiteyt tot LEYDEN, oover de te Saamenvoeginge der Sacramenten, of der ſelver Scheydinge in ſommige gevallen, in Bejaarde Perſoonen: Opgeſtelt in Geſchrifte op verſoek van het H. W. SYNODUS van SUYDHOLLANT, tegenwoordig vergaadert in LEYDEN, en aan het ſelve voorgeleeſen en oovergegeeven op den 14. Julii 1733.

NAdien in de Neederlantſe Indiſe Kerken al oover veele jaaren verſchil is gereeſen oover de te Samenvoeginge der beyde Sacramenten, Doop en Avontmaal, en over der ſelver Scheydinge, in ſeekere gevallen, in Bejaarde Perſoonen, die uyt de Heidenen en Mahometaanen oover-quaamen tot het Chriſtendom; waar ontrent ook de practyk in die ſelve Kerken niet eenpaarig is geweeſt: En nadien dit verſchil nu zeedert weynige jaaren heeviger is geworden dan te vooren, en ook tot de Leeden van den Kerkenraat van Batavia, te vooren meer eendragtig voor

de teſaamenvoeginge, is doorgedrongen: Ende alſoo de Deciſie van dit verſchil, door die Kerkenraat, niet ſonder toeſtemminge van de Hooge Regeeringe aldaar, in den Jaare 1730. genoegſaam is oovergegeeven aen die Vaaderlantſe Kerkvergaaderingen, met welk de Indiſe Kerken immediate Correſpondentie houden: Soo heeft het Chriſtelyke Synodus van Suydhollant, over dit gewigtig geſchil nu delibereerende, voor en al eer een finaale Concluſie in deeſen nam, goetgevonden om ons Theologiæ Profeſſores, meede in deeſen Synodo jegenwoordig zynde, te verſoeken, hier oover ons oordeel ſchriftelyk te willen opſtellen, en het ſelve aen het H. W. C. Synodus te communiceeren. Welk verſoek van het H. W. C. Synodus wy niet hebben konnen nog willen weygeren, dewyle moogelyk ons eenpaarig oordeel in deeſen iets zoude konnen toebrengen tot beveſtiginge van de Waarheyt, ende tot herſtellinge en bewaaringe van de Ruſte en Vreede der Kerke in Indien, als ook tuſſen onſe Chriſtelyke Synoden van Suyd- en Noort-Hollant, welke beyde in alles niet van een opinie in deeſen ſchynen te zullen weeſen, ſoo als afgenoomen kan worden uyt de gedrukte Aenmerkingen van de Gedeputeerde van de E. Claſſen van Amſterdam en Walcheren aen de eene, en van de Gedeputeerde van de E. Claſſen van Delft Delflant, en van Schielant, aen de andere zyde.

Ingevolge dan van voorſchreeven Verſoek, hebben wy Ondergeſchreevene Profeſſoren, nae voorgaande ooverleg en onderlinge deliberatie, kortelyk onſe gedagten oover dit geſchil in ſchrifte geſtelt, ſonder breede extenſie van alle de reedenen, of uytgebreyde aenhaalinge van alle welbekende be-

wyſen daer by te doen, als welke ſeer uytvoerig van de Heeren Gedeputeerden van voorſchreeven Claſſen tot adſtructie van haare verſchillende Sentimenten oover en weeder ſyn bygebragt; En dus ſyn wy eenpaarig van oordeel.

Eerſtelyk, Ten opſigte van den *Regten* ſtaat des *Verſchils*: *Dat* deſelve is

I. *Niet* of jonge Kinderen der Chriſtenen die gedoopt zyn, terſtont ook het Avontmaal moeten ontvangen, volgens een gewoonte van Oude Chriſten Kerken, by ons om wettige reedenen afgekeurt.

II. Ook *niet*, of *half volwaſſene*, die *tot eenige jaaren gekoomen zyn*, op haare begeerte, en nae *eenige belydeniſſe* van Grontwaarheeden onſes Godtsdienſtes gedoopt zynde, ook aenſtonts ten Avontmael moogen werden toegelaaten. Ontrent welke wy meede oordeelen, dat hoewelſe gedoopt zyn, egter niet ten Avontmaal moogen gaan: en dat haare Doop; ten *ooverſtaen van* bequaame *getuygen* geſchiet; niet als een Doop van *Bejaarde* en *Volwaſſene*, weegens de onvaſticheyt van oordeel, ongeſtaadicheyt in voorneemens, en onſtantvaſticheyt in gedrag, welke gemeenlyk in ſoo jonge jaaren plaats hebben en beſpeurt worden; maar veel eer als die van *jonge Kinderen* van Chriſten Ouders gebooren moet worden aengemerkt. En dat hier toe behooren; en de woorden, die uyt de Acten van het *Nationale Synode* van *Dordregt Seſſ.* XIX. worden aengehaalt; en de woorden van de Heer *Voetius* in ſyn Politica Eccleſiaſtica, *Part.* I. *p.* 670. alwaar dus ſchryft: *Quæſt. An omnes adulti ad Baptiſmum præmiſſa fidei & morum exploratione, unà ad Cœnam admittendi, aut de facto admiſſi intelligantur? Reſp.* Neg. Sunt enim ex infidelibus aut

eu Anabaptiſticis parentibus nati, qui ubi ad annos *pueritiæ* pervenerint, & mediocri aliqua cognitione fidei imbuti, nec moribus improbi, ſiquidem ipſi petant aut conſentiant, ad Baptiſmum admitti poſſunt: quos tamen ad uſum Cœnæ admittendos non putamus: niſi uberiori cognitione inſtructi & *lubricæ ætatulæ* annos ſupergreſſi *majorem aliquam de compoſitâ ſuâ in fide & moribus conſtantiâ* expectationem concitare poſſint.

III. Als meede *niet*, of het niet te *wenſchen waare* dat men in Indien het ſoo konde ſchikken dat de Aenkoomelingen uyt Heydenen en Mooren ſoo verre onderweeſen wierden, dat men met *geruſtheyt* haar te gelyk tot *beyde Sacramenten* konde toelaaten. Want dit wordt van beyde kanten toegeſtemt, en heeft ſig hier oover het Synodus van Suydhollant in den Jaare 1726. gehouden, nadrukkelyk uytgelaten, in dier voegen als eeven gemeldt is.

IV. Maar dat de Staat des *Verſchils* deeſe is: Of de Doop op ſig ſelve alleen kan en mag bedient werden aen Bejaarde en Volwaſſene, welke voornaamelyk uyt de Heydenen en Mahometanen ooverkoomen tot het Chriſtendom, ſonder dat deſelve te gelyk of aenſtonts werden toegelaaten tot het H: Avontmaal, maar wel daar nae, op haar naader verſoek en begeerte, en nae voorgaande naader onderwys, en onderſoek nae haar geloof en leeven, en op een tweede Belydeniſſe; en by gevolge of niet in ſoodaanige Bejaarde Perſoonen, de twee Sacramenten *konnen* en *moeten* geſcheyden werden, te weeten in *ſommige gevallen*. Welke *gevallen*, nu min dan meer ingewikkelt voorgeſtelt, ſoo het ons voorkomt, hier op voornaamelyk uytkoomen. Naamentlyk: 1. *In-*

1. *Ingevalle* die Aenkoomelingen uyt de Heydenen of Mahometaanen sulx *ernstig verſoeken* uyt eene teederheyt van gemoet en *ſcrupuleuſe Conſcientie*, als die wel meynen in ſtaat te zyn om den H. Doop te ontvangen ter inlyvinge in de Chriſten Kerk, maar niet het H. Avontmaal, als waar toe, naa haar oordeel, eene meerdere maate van Genaade van verligtinge, en van een werkſaam Geloove vereyſcht wierde, dan ſy tot nog toe in haar bevinden.

2. *Ingevalle* ook *waarlyk* de *kenniſſe* der grontwaarheeden des Chriſtendoms, en de waare *vrugten* der Bekeeringe, in haar *ſoo geringe* zyn: dat; *nog* de Leeraars haar konnen ten Avontmaal toelaaten met genoegſame geruſtheyt, vermits de Doop, gelyk men wil, maar kleyne beginſelen van genaade vooronderſtelt, maar het Avontmaal een Seegel is van een verſterkt geloove en geeſtelyk leeven; *nog* ook die Aenkoomelingen ſelve met geruſtheyt dat Hoogwaerdig Sacrament der Opvoedinge konnen ontvangen; en die desweegens ook *ernſtig verſoeken*, dat maar alleen moogen Gedoopt werden, met *belofte* dat ſe haar *naeden Doop grondiger* en *meerder* in de Leere der waarheyt zullen laaten onderwyſen, als nu wel de *tyt* en *geleegenheyt hen* hebben willen toelaaten.

3. *Ingevalle* die Aenkoomelingen *Lyfeygene* zynde, door haare Heeren belet worden beyde de Sacramenten te ontvangen; als welke Heeren aen hen wel *willen toeſtaen* om den *Doop* te verſoeken, en te ontvangen; dog *als nog om reedenen, die ſy daar toe hebben*, niet willen dat ſy ten Avontmaal gaan; maar wel dat ſy *belooven ſulx*, naa haar Doop, en in 't vervolg, te zullen doen, als de Heeren

hen

hen daar toe die vryheyt, volgens beloſte, gegeeven zullen hebben; en die derhalven nu *alleen* den Doop ook *ernſtig* verſoeken en *begeeren*.

Ten Tweeden, Oover deeſe Quæſtie, dus voorgeſtelt, onſe gedagten onderling geuytet hebbende, zyn wy meede eenpaarig van oordeel.

1. Dat de H. Doop in de Bejaarde vooronderſtelt het Beginſel van een nieuw geeſtelyk leeven door de Weedergeboorte, een waare Bekeeringe en Boetvaerdigheyt, en een daadelyk Geloove in Chriſtus onſe Borge en Saaligmaaker, als blykt onder anderen uyt *Marc.* XVI. 16. *Actor.* II. 38. 41. VIII. 12, 37. 38. *Tit.* III. 5. en dat derhalven de Doop aen geen Bejaarde mag bedient werden, als van welke men een *morale perſuaſie* en *hoope* kan hebben, dat deſelve het beginſel van het Geeſtelyk Leeven is deelagtig geworden, door een opregt Geloove des Herten met Chriſtus vereenigt is, en daar door aen ſyne Borggeregticheyt tot Vergeevinge der Sonden, en aen ſynen Geeſt tot Heyligmaakinge, en ſoo voorts aen al ſyn goet gemeynſchap heeft, volgens *Marc.* I. 4. *Actor.* XXII. 16. *Epheſ.* v. 26. &c. Welke onſe *hoope* gegrondet moet, en ook alleen kan zyn op eene genoegſaame Belydeniſſe der Grontwaarheeden, op een Boetvaerdig en betaamelyk teegenwoordig gedrag, en op duydelyke Beloften voor het toekoomende van eenen reynen wandel waerdig den Euangelio Chriſti.

2. Dat by gevolge alle de ſulke, welke op die *Hoope* van genaade en deelgenootſchap aen het nieuwe Geeſtelyke Leeven des Geloofs, *gedoopt* zyn, en alſoo voor *waare Geloovige* gehouden worden, en moeten worden,

ſoo

ſoo lange zy het teegendeel door haar wangedrag niet betoonen, eo ipſo *geregtigt* zyn als Leeden der Kerke tot alle de voorregten der *Geloovigen* in de Uyterlyke Gemeenſchap der Kerke, en byſonder tot *het H. Avontmaal des Heeren*, als zynde het Sacrament der *Opvoedinge*, het welke de beginſelen van het Geeſtelyk Leeven vooronderſtellende, een bequaam en door Gods genaade kragtig *Middel* is tot *Verſterkinge* van het ſelve, het welke daarom aen die *Nieuwgeboorene Kinderen in Chriſtus*, als zynde het geeſtelyk voetſel haarer Siele, alſoo weynig kan of mag onthouden worden, als het lichaamelyk voetſel aen onſe kleyne kinderen en teedere ſuygelingen.

3. Dat wyders alle op ſoodaanige gronden *Gedoopte Bejaarde* niet alleen *geregtigt* zyn tot de *Tafel* des Heeren, maar ook *verpligt* zyn, omme by de eerſte bequaame geleegenheyt, en daar nae ſoo dikwils als die hen voorkomt, in het gebruyk van het H. Avontmaal; niet alleenelyk *gedagteniſſe te houden* van het Lyden en Sterven onſes *Heeren*, *Syne Doot* te *verkondigen*, tot *dat Hy komt*, agtervolgens de uytdrukkelyke beveelen onſes Heeren aen *allen Geloovigen*, ſonder onderſcheyt te maaken van meerdere of mindere Genaade-trappen, gedaan 1 *Cor.* XI. 25. 26. maar ook haar ſelven daar door op te *bouwen* op haar *allerheyligſte Geloove*, en tot de *Liefde* Godts, en der Broederen naader en nauwer te verbinden, en alle Schepſel-dienſt, en *Afgoderye* plegtelyk afteſweeren, volgens 1 *Cor.* X. 21.

4. Dat voorts dit *Regt* en *Verpligtinge* van *alle* gedoopte *Bejaarde*, ſonder onderſcheyt, duydelyk erkent, geleert, en geſtatueert zy in het Nationale Synode van Dordregt, ſoo

in de *Kerken-Ordeninge* Art. 59. als in de *Poſt-Acta* Seſſ. 162. met deeſe woorden: *De bejaarde perſoonen worden door den Doop den Chriſtelyken Gemeente ingelyft, ende voor Litmaten der Gemeente aengenoomen, en ſyn* DAAROM SCHULDIG, ofte, *en ſyn* DAAROM GEHOUDEN *het Avontmaal des Heeren ook te gebruyken*, ofte, *ſig ook tot het gebruyk van het H. Avontmaal des Heeren te begeeven, het welke ſy by haaren Doop ſullen belooven te doen*, ofte, *'t welke alsſe gedoopt werden, ook belooven moeten.* In welk Synodaal decreet; dat niet alleenlyk de Vaaderlantſe Kerken, maar ook de Dogter van ons Nederlants Zijon in Indien verbint; geen onderſcheyt gemaakt wort tuſſen de Gedoopte, veel min *eenig gewag* gemaakt, dat ſy *belooven* zullen haar, *daer nae*, en *nae verkreegen meerder en grondiger onderwys*, en op eene *tweede Belydeniſſe*, tot *het gebruyk* des H. Avontmaals te begeeven; maar klaar en duydelyk geſegt wort, dat die *Gedoopte*, om datſe *gedoopt* zyn, eeven DAAROM SCHULDIG en GEHOUDEN zyn het *Avontmaal des Heeren te gebruyken*: ſoo klaarlyk voor onderſtellende, dat die op goede gronden gedoopt zyn, ook eo ipſo daar door tot des H. Avontmaal, als daer toe *geregtigt* en *verpligt*, zyn *toegelaaten*, of gehouden moeten worden toegelaaten te zyn.

5. Dat verder ook de practyk van de Apoſtoliſe Kerke, in welke de Bejaarde Gedoopte, ſonder verder uytſtel, en naeder onderſoek haares geloofs, en ſonder een tweede Belydeniſſe, wierden toegelaaten tot het tweede Bontſeegel van het Avontmaal en van de *Breekinge des Broots*, als blykt, gelyk wy meenen met veele Godsgeleerde, uyt

Act.

Act. 11:41,42. behoorde te ſtrekken, tot een regelmaate van de behandelinge en Bedieninge der Sacramenten in deezen opſigte, en voor onſe Kerken, en voor die van de Indien. Gelyk ook de algemeene practyke is van onſe Vaderlantſe Kerken, in Bejaarde, ſoo Onchriſtenen als Chriſtenen, op eene genoegſaame belydeniſſe te doopen, en daar op en daar door met eenen ten Avontmaal toetelaaten, jae tot het aenvankelyk gebruyk deſſelfs aenſtonts, en met een tot een volherdend gebruyk in vervolg van tyt te verbinden, door haar in het *Doop-Formulier der Bejaarden* (dat volgens het beſluyt der Nationale Synode in de Kerken Ord: Art. 58. ende Poſt Acta Seſſ: 162. van de *Dienaaren des Goddelyken Woorts*, ſonder onderſcheyt van Vaderlantſe of Buytenlantſe Kerken, by den Doop der Bejaarde *gebruykt* moet werden) te doen *belooven*, dat *ſy in de Gemeynſchap van onſe Chriſtelyke Kerke, niet alleen in het gehoor des Woorts, maar ook in het gebruyk des Avontmaals ſullen volduyren*; als waar toe ſy naamentlyk, van haaren Doop af aen, en geregtigt, en verpligt zyn. En welk gebruyk der Vaderlantſe Kerken, de voornaame Indiſe Kerke van Batavia ſeer lange tot hier toe, en met veel vrugt, heeft opgevolgt, waar uyt ook afgenoomen kan worden dat ſulken te ſaamenvoeginge der Sacramenten zelf in de Indiſe Kerken moogelyk en ook nuttig is.

6. Dat eyndelyk ook, om wat naader tot de voorgemelte byſondere *gevallen* te koomen, de *ſoo genaemde Sacramentſcheydinge* uyt oorſaake en in gevalle van *al te kleynen maate van kenniſſe der* Grontwaarheeden, niet behoorde

te geſchieden, en dat de ſtaat van die ruuwe en onweetende Heydenen geenſins pleyt voor die *ſcheydinge*, maar wel voor een meerder en aenhoudender onderwys van deſelve, voor en al eer ſy tot den H. Doop werden toegelaaten. En dat ſoodanigen *ſcheydinge* ſeer ligtelyk ſtrekken en iemant brengen konde; of tot *kleynagtinge* van den H. Doop, als of de ſelve maar waere een bloot *Veltteyken* van het Chriſtendom, gelyk de Socinianen verkeerdelyk willen; of tot beveſtiginge van het Paaps wangevoelen van de Werkinge des Doops in den Doopeling, *ex opere operato*, gelyk ſy ſpreeken, *het ſy 'er geloove des herten by is, ofte niet.* Immers ſchynt die *ſcheydinge* voor onder te ſtellen, dat 'er *andere* en *meerdere* gronden van hoope der genaade vereyſcht worden in die men ten Avontmaal ſal toelaaten, als in die geene, die *gedoopt* werden: daar nogtans den *Bejaarden* het Avontmaal een zeegel is, niet alleen van *verſterkte* genaade, en een *deurbreekend* Geeſtelyk leeven, maar ook van het *beginſel* des ſelfs, en een *middel* tot aenqueekinge van dat leeven, ook in *ſwak* en *kleyn geloovige*, die 'er toe *geregtigt* en *verpligt* zyn, ſoo wel als de *meer gevorderde* in de ſtaat der genaade.

7. Dat de ſelve *Sacramentſcheydinge* geenſins behoorde ingewilligt te worden door de Dienaars des Woorts en Opſienderen der Gemeynten, *ingevalle*, en uyt oorſaake dat ſommige Heeren aen haare *Lyfeygene* niet willen toelaaten om het Avontmaal te gelyk met den Doop te ontvangen; dewyle het niet ſtaat aen die Heeren om te ſcheyden het geene Godt heeft te ſaamen gevoegt, en dewyle

met

met groote reedenen vermoedt werdt, dat dit verbodt dier Heeren uyt seer onbetaamelyke sondige en vuyle oorsaaken voorkomt, tegen welke de Hooge Regeeringe in Indien, de Heeren Majores in Patria, onder het Oppergesag van H. Hoog-Moog. kragtige middelen konnen en behooren te beraamen, en voorts in het werk te stellen: gelyk ook de Opsienderen der Gemeyntens geduyrig behooren vermaant en aengeset te worden, om in deesen niet te soeken aen sondige menschen te behaagen, maer alleenelyk Gode, aen wiense eens reekenschap zullen geeven.

8. *Dat* men egter aen sulke Aenkoomelingen, die weegens een *al te scrupuleuse Conscientie* meynen, wel tot den Doop, maar niet tot het Avontmaal bequaam te zyn, wel iets zoude konnen toegeeven, en haar, in haare toenaaderinge tot des Heeren Taafel, voor een tyt aen haare eygene Beproevinge oovergeeven, op dat ondertussen haare swakke conscientie in deesen meer verligt en versterkt geworden zynde, zy alsdan op deselve gronden van Belydenisse van Geloove, en van Boete, op welke Gedoopt zyn, ook het H. Avontmaal gebruyken moogen, als daar toe door haaren *Doop geregtigt* en *verpligt* zynde.

9. Dat *ten laasten* aen de Voorsigticheyt en Conscientie der Broederen Predikanten en Opsienderen der Indise Kerken, soo wel als van ons in het Vaderlant, kan en moet werden oovergelaaten.

A. Om te oordeelen, hoedaanige *Belydenisse* des *Geloofs*, en *Betaamelyk gedrag*, en betooninge van *Boetvaardigheyt*, voor *genoegsaame* gronden konnen gehou-

den worden om te hoopen, dat die ſelve uyt een nieuw geeſtelyk leeven, en uyt een opregt geloove des herten voortkoomen, en dat by gevolge die Aenkoomelingen konnen gereekent worden tot de Kerke te behoren. Terwyle wy hier, aen de eene kant nooyt konnen hebben een volle verſeekeringe van de Opregtheyt des Geloofs en Bekeeringe van andere, en aen de andere kant in alle Geloovigen niet eeven groote en volle maate van kenniſſe, ſoo der Saaken, als der Bewyſen, gevonden wordt.

B. Om by ſeekere andere *inculpabile* en *onſondige* gevallen, welke niet wel konnen opgetelt worden, en waar van eenige opgegeeven zyn by de Gedeputeerde der E. Claſſen van Delft Delflant, en Schielant *p.* 78. 79 den Doop alleen aen eenige Bejaarde te bedienen, als ſy ſulx ernſtig verſoeken; niet uyt oorſaake van een alte kleyne kennis, nog ook om dat haare Heeren ſulx niet willen hebben, nog ook uyt vreeſe voor onder een nauwer opſigt door die toelaatinge tot des H. Tafel geſtelt te ſullen werden, nog ook uyt eenig ander menſchelyk en werelts inſigt: maar alleenlyk om dat *Tyt*, *Plaatſe*, *Lichaams toeſtant*, *aenſtaande verre Reyſe &c.* haar verhinderen, *de facto* het H. Avontmaal te genieten; waar toe ſy egter *de jure* door haaren Doop, welke nooyt als op eene genoegſaame Belydeniſſe des Geloofs en der Boete aen Bejaarde moet geſchieden, ſonder *naeder onderſoek* of *Tweede Belydeniſſe* te doen, *geregtigt* en *verpligt* zyn en blyven. Gelyk men ook alhier in onſe Vaderlantſe Kerken door diergelyke *onſondige* oorſaaken zoude konnen belet werden, om aenſtonts

ſtonts of ten allen tyde van ons voorregt te profiteren, en onſen uytwendigen Godsdienſt, welke wy Gode ſchuldig zyn, te verrigten.

Aldus gedaan en eenparig geoordeelt in de Vergaderinge van onſe Faculteyt, gehouden den 13. Julii 1733.

FRANC. FABRICIUS,
S. S. Theol. Dr. & Prof.

JOH. WESSELIUS,
Theol. Dr. & Prof. Fac. h. t. Dec.

T. H. VANDEN HONERT,
S. S. Th. Dr. & Profeſſ.